

BULANIK EŞLİ KARŞILAŞTIRMA YÖNTEMİYLE ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN FAKÜLTE TERCİHLERİNİ BELİRLEYEN HEDEFLERİNİN ANALİZİ

Emine İKİKAT TÜMER¹
Bülent MİRAN²
Avni BİRİNCİ³

Özet: Bu çalışma, Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin fakülte/yükseköğretim tercihlerini yaparken hangi hedefleri ve öncelikleri dikkate aldığını belirlemek ve öğrenci profillerinin bu kararlardaki rollerini irdelemek üzere yapılmıştır. Bu amaçla, bulanık eşli karşılaştırma yöntemi kullanılmış ve elde edilen veriler görünüşte ilgisiz regresyon (SUR) analizine tabi tutulmuştur. "Saygın meslek sahibi olmak" öğrencilerin fakülte tercihlerindeki en önemli hedef olarak belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Fakülte Tercihi, Bulanık Eşli Karşılaştırma, Atatürk Üniversitesi

Abstract: This study was performed to determine what objectives and priorities were taken into consideration while making faculty/college decisions by students at Ataturk University, and to examine the roles of student profiles on their decisions. For this purpose, Fuzzy Pairwise Comparison Method was used and the obtained data were subjected to the Seemingly Unrelated Regression (SUR) analysis. "Having a Prestigious Profession" has been identified as the most important goal in students' school preferences.

Keyword: Faculty Decision, Fuzzy Pair Wise, Ataturk University

I.Giriş

Eğitim, en basit anlamıyla davranışları değiştirme, geliştirme ve iyileştirme sanatıdır. Yani bireyde istendik davranışların yerleşmesi, olumsuz davranışların sonlandırılması amacıyla sürdürülen sistematik bir programdır. Geniş anlamıyla eğitim, kişiyi aklı, duyguları ve davranışlarıyla bir bütün olarak ele alan bir oluşturma ve yönlendirme sürecidir (Anonim, 2009). Eğitim sürekli ve düzenlenmeye açık bir sistemdir.

Türkiye'de üniversiteye giriş, 1974 yılından bu yana Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından düzenlenen merkezi sınavla yapılmaktadır (Dökmen, 1992). Türkiye'de her yıl farklı liselerden mezun olan binlerce genç üniversiteye giriş sınavına girmektedir. Dünyada genç nüfusu en fazla olan ülkelerden biri durumunda bulunan Türkiye'de, öğrenci sayısının fazla olması ve yükseköğretim kurumlarının kontenjanlarının yetersiz kalması, sınava giren öğrenciler arasında seçim yapılmasını zorunlu hale getirmiştir.

¹ Arş.Gör., Emine İKİKAT TÜMER, Atatürk Ü. Ziraat F. Tarım Ekonomisi Bölümü

² Prof.Dr.Bülent MİRAN, Ege Ü. Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü

³ Yrd.Doç.Dr., Avni BİRİNCİ, Atatürk Ü. Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü

Üniversiteye giriş sınavı son yıllarda özellikle medya araçlarının da artması ve konuya yoğun dikkat çekilmesiyle birlikte, sayıları 1.786.693 olan genç grubun başarılı olabilmek, bir yükseköğretim programını kazanarak eğitim almaya hak kazanmak adına yarıştığı, dolayısıyla toplumun büyük bir kesiminin ilgilendiği bir konu haline gelmiştir. Çünkü bu sınav tüm öğrencilerin ve onların velilerinin hayatında son derece önemli bir yere sahiptir (Ekici, 2005).

Bireyin okumak istediği okul, yapmak istediği iş, evlenmek istediği eş, yaşamak istediği şehir ve daha birçok konuda seçimleri vardır. Bu seçimler bireyin ihtiyaçları, yetenekleri, kişisel özellikleri, ilgi alanları ile doğrudan ilintilidir. Özellikle bireyin ileriki hayatında yapmak istediği iş yani meslek seçimi yaşamın diğer birçok alanına etki etmekte, bireyin yaşantısını şekillendirmektedir (Tanılkan vd. 2002).

Bireysel kariyer planlama üç aşamadan meydana gelir: Birincisi, kişinin kendini tanıması, ikincisi meslekler hakkında araştırma yapması, üçüncüsü de karar verme sürecidir. Kişinin kendini tanıması süreci, mesleki eğilimlerini belirleme sürecidir (Anonim, 2008b). Meslek seçimi, bireyin yaşamı boyunca verdiği en önemli kararlarından biri, belki de birincisidir. Bireyin sevmediği bir işte çalışması bütün yaşamını olumsuz etkileyebilecek bir durumdur (Özbey, 2007).

Meslek seçiminde önemli aşamalardan biri de bireyin hangi alanda eğitim alacağı kararını vermesidir. Bu yönüyle ele alındığında alan seçiminde bireyin hedef sıralaması büyük bir öneme sahiptir.

Meslek seçiminde en önemli aşama öğrencilerin fakülte tercihleridir. Birey hangi fakültede okuyacağına ve hangi mesleği yapmak istediğine karar vermelidir. Öğrenci fakülteyi tercih ederken belirlediği amacına, fakülteyi bitirdikten sonra ulaşıp ulaşamayacağını iyi analiz etmelidir. Tercihler yapılırken, hedefler önemine göre sıralanmalı ve içinde buldukları şartlar göz önüne alınmalıdır. Daha sonra bu hedefler mevcut şartlarda dikkate alınarak sıralanmalı ve öncelikli hedef doğrultusunda karar verilmelidir.

Bugün sınava giren öğrencilerin büyük çoğunluğu bir bölüme yerleşmiş fakat daha sonra bu bölümlerde okumak istemediğine karar vermişlerdir. Bu duruma düşmemek için, öncelikle seçmeyi düşünülen bölümler ve üniversiteler hakkında kararlarını iyi vermelidirler (Anonim, 2008b).

Daha önce yapılan çalışmalarda; Hacettepe Üniversitesi (Anonim, 1993) ve Iowa State Üniversitesi (Anonim, 2009) öğrencilerinin yaşı, cinsiyeti, harcamaları, alınan finansal yardımları, mezun oldukları lise türü ve notları, üniversite ve fakülte seçme nedenleri, yaşam hedefleri gibi değişkenler açısından değerlendirilmiştir.

Mazmanoğlu (1979), Tavşancıl (1988) ve Kane (1994) üniversite gençliğinin sosyo-ekonomik yapısını, ortaya koymuşlardır. Yaylalı vd (2006), öğrencilerin yaş, cinsiyet, alışkanlıklar ve harcamalar gibi özelliklerinin yanı sıra üniversite tercih sebeplerine de yer vermişlerdir. Çalışmanın sonucunda öğrencilerin yaklaşık %46'sı açıkta kalma korkusuyla öğrenim gördükleri

üniversiteyi tercih ederken, %43'ü okuduğu üniversitenin bulunduğu ilin gelişmişliğinin, %40'ı ailelerine yakın olma isteğinin, %39'u üniversitenin popüler olmasının, %32'si üniversitenin fiziki imkanlarının, %30'u üniversitenin eğitim kadrosunun, %29'u üniversitenin bulunduğu şehrin iş imkanlarının, %14'ü üniversitenin bulunduğu şehrin iklim şartlarının ve %8'i burs bulma imkanlarının etkisinde kalarak öğrenim gördükleri üniversiteyi tercih ettiklerini belirlemişlerdir.

Günden ve Miran (2007), çiftçilerin amaçlarını sıralamada, Günden vd (2008), tüketici tercihlerini Bulanık Eşli Karşılaştırma yöntemiyle ölçmeyi amaçlamışlardır.

Üniversite öğrencilerinin sosyal, ekonomik ve kültürel yönlerini inceleyen çok fazla sayıda çalışma olmasına rağmen, üniversite tercih nedenleri ve bu tercihleri etkileyen faktörlerin ortaya konduğu çalışmalar çok azdır. Yapılmış çalışmalardan farklı olarak bu çalışmada, Atatürk Üniversitesine kayıtlı olan öğrencilerin yaşamlarını şekillendirecek olan fakülte tercihlerinin altında yatan hedeflerin önceliklerini ve bu önceliklere etki eden öğrenci özelliklerini belirlemek hedeflenmiştir.

II. Materyal Ve Yöntem

A. Materyal

Bu çalışmanın ana materyalini, Erzurum Atatürk Üniversitesine bağlı fakülte, yüksek okul ve meslek yüksek okullarında 2008–2009 öğretim yılında kayıtlı olan öğrencilerden elde edilen veriler oluşturmaktadır. Veriler, çalışmanın amacına uygun olarak düzenlenmiş bir anket formu kullanılarak öğrencilerle karşılıklı görüşme yoluyla elde edilmiştir.

Çalışmanın ikincil verileri, Erzurum Atatürk Üniversitesine bağlı fakülte, yüksek okul ve meslek yüksek okul öğrenci işlerinden temin edilmiştir.

B. Yöntem

Bu bölümde, örnekleme yöntemi ve verilerin analizinde kullanılan yöntemler açıklanmıştır. Atatürk Üniversitesine kayıtlı olan öğrencilerin fakülte, yüksek okul ve meslek yüksek okul tercihlerinde etkili olan hedefler bulanık eşli karşılaştırma yönteminde kullanılan seçenekleri oluşturmaktadır.

Çalışmada bulanık eşli karşılaştırma yönteminden elde edilecek öncelikler, Friedman ve Kendall analizlerine tabi tutulduktan sonra, SUR (görünüşte ilgisiz regresyon) yardımıyla bu öncelikler üzerine etkili öğrenci özellikleri tartışılmıştır.

C. Veri Toplama

Araştırmada görüşülecek öğrenci sayısı Oransal Örnekleme Yöntemi ile tespit edilmiştir. Sonlu bir popülasyon için belli bir özelliği taşıyanların bilinen veya tahmin edilen oranına göre örnek hacmi aşağıdaki gibidir. p değeri daha önceki araştırmalardan elde edilebileceği gibi sezgisel olarak da tahmin

edilebilir. Maksimum örnek hacmine ulaşmak için $p= 0,5$ alınmalıdır. p 'nin $0,5$ 'ten daha az veya daha yüksek değerleri örnek hacmini düşürür. O nedenle p 'nin bilinmediği durumlarda maksimum örnek hacmiyle çalışmak olası hatayı azaltacağından $p= 0,5$ alınmalıdır (Miran, 2003).

$$n = \frac{N * p * (1 - p)}{(N - 1) * \sigma_p^2 + p * (1 - p)}$$

Formülde;

n : Örnek büyüklüğü,

N : Popülasyondaki öğrenci sayısı,

σ_p^2 : Oranın varyansı,

r : Ortalamadan sapma (%5)

p : Öğrenci sayısının popülasyondaki oranını göstermektedir.

Oransal Örneklem Yöntemi %95 güven aralığında ($z=1,96$) ve ortalamadan %5 sapma ile anket yapılacak öğrenci sayısı 379 olarak belirlenmiştir. 379 anket her fakülte, yüksek okul ve meslek yüksek okulunun öğrenci sayısına oranlanarak dağıtılmıştır.

Tablo.1 *Fakülte, Yüksek Okul Ve Meslek Yüksek Okul Öğrenci Sayısına Göre Anket Dağılımı*

	Anket Sayısı
Fakülte	317
Yüksek Okul	20
Meslek Yüksek Okulu	42
Üniversite	379

1. Bulanık Eşli Karşılaştırma Yöntemi

Kısmi üyelik, bulanık küme teorisinin merkezi bir kavramıdır. Standart üyelik teorisinde bir küme, evrensel kümenin her bir elemanı söz konusu kümenin elemanı olması (yani 1) veya olmaması (yani 0) durumu ortaya konduğunda iyi tanımlanmış olarak kabul edilmektedir. Kısmi üyelikte ise, bulanık küme $[0,1]$ kapalı aralığında yer almaktadır. Bu yüzden kümenin bir elemanına 0 ve 1 arasında bir değer verilmektedir (Zadeh, 1965). Bulanık küme teorisi belirsiz tercihlere dayanmaktadır.

Yöntem, basit eşli karşılaştırma yöntemleriyle benzerlik göstermektedir. Her ikisinde de bireyler iki hedefi karşılaştırmaktadır. Ancak, diğer metodların aksine bu yöntemde, bireyler iki hedef arasında 0 ve 1'den oluşan binary seçim yapmak zorunda değildirler. Diğerlerinin üzerinde bir hedefin tercih derecesi ortaya konulmakta ve iki hedef arasında diğerine göre kayıtsız olması sağlanmaktadır. Her bir hedefin ölçek değeri tüm karşılaştırılan hedefler kümesine dayanmaktadır. Bu yöntemde fikir oldukça açıktır. Fakat eşleştirilmiş hedeflerin daha fazla karşılaştırılmasını gerektirmektedir.

Veri toplama aşamasında aşağıdaki çizgi kullanılmaktadır.

1	0.5	0
A		B

A ve B hedefleri, çizginin zıt taraftaki uçlarına yerleştirilmektedir. Bireylerden tercihini belirtmek üzere çizginin üzerine x işareti koyması istenmektedir. Hedefler karşılaştırılırken; hangi hedef x işaretine daha yakın mesafede ise, onun diğerine tercih edildiği söylenebilmektedir. B ye göre A'in tercih derecesi, R_{AB} , x işaretinden A'ya olan uzaklıkla ölçülmektedir. A'dan B'ye toplam uzaklık 1 dir.

Eğer $R_{AB} < 0,5$ ise $B > A$

Eğer $R_{AB} = 0,5$ ise $A \approx B$

Eğer $R_{AB} > 0,5$ ise $A > B$

Kesin tercihler olması durumunda $R_{AB} = 1$ veya $R_{AB} = 0$

Hedeflere ait eşli karşılaştırmaların sayısı, K, formüldeki gibi belirlenmektedir. $K = n*(n-1)/2$

Burada n, hedeflerin sayısını ifade etmektedir.

Her bir eşli karşılaştırma için, R_{ij} ($i \neq j$) elde edilmektedir. i ye göre j'nin tercih derecesinin ölçümü de; aşağıdaki formül ile elde edilmektedir. $R_{ji} = 1 - R_{ij}$

Ölçümler elde edildikten sonra bireylerin bulanık tercih matrisi olan R takip eden ifadeler kullanılarak oluşturulabilmektedir.

$$R_{ij} = \begin{cases} 0, & \text{eğer } i=j \quad \forall i,j=1,\dots,n \\ r_{ij} & \text{eğer } i \neq j \quad \forall i,j=1,\dots,n \end{cases}$$

Yöntem ixj boyutlu bulanık tercih matrisi (R) ile açıklanabilir.

R=

$$R = \begin{pmatrix} 0 & r_{12} & r_{13} & \dots & \dots & \dots & r_{1j} \\ r_{21} & 0 & r_{23} & \dots & \dots & \dots & r_{2j} \\ r_{31} & r_{32} & 0 & \dots & \dots & \dots & r_{3j} \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & 0 & r_{i-1j} \\ r_{i1} & r_{i2} & \dots & \dots & \dots & r_{ij-1} & 0 \end{pmatrix}$$

Matrisin her bir elementi i amacının j amacına ne kadar tercih edildiğini ölçmekte ve $[0,1]$ kapalı aralığında yer almaktadır. Bireyin tercih matrisinden her amaca ait tercihin ölçüsünü (I_j) hesaplamak mümkün olmaktadır. I_j her hedefin ayrı ayrı tercih yoğunluğunu ölçmede kullanılmaktadır.

$$I_j = 1 - \left[\sum_{i=1}^n R_{ij}^2 / (n-1) \right]^{1/2}$$

I_j değerleri 0 ile 1 arasında değişmektedir. Değer 1'e ne kadar yakınsa, söz konusu hedefin tercih yoğunluğu o kadar büyük olmaktadır. Bu durumda I_j 'nin değerleri incelenerek, n tane hedef en önemliden en az önemliye doğru

sıralanabilmektedir.

Atatürk Üniversitesine kayıtlı olan öğrencilerin fakülte tercihlerinde etkili olan hedefler, “Mutlaka bir yüksek okul okumak”, “Herhangi bir meslek sahibi olmak”, “Saygın bir meslek sahibi olmak”, “İstediği mesleğe sahip olmak”, “Yüksek gelirli bir iş sahibi olmak” ve “Kendini, evreni ve bilimi keşfetmek” şeklinde sıralanabilir.

2. Görünüşte İlgisiz Regresyon (Seemingly Unrelated Regression =SUR)

SUR bazen ekonomik modellemede ortaya çıkan tekrarlamalı modeldir. Bir grup olarak dikkate alınan bir seri endojen değişkenleri içermektedir. Bunlar birbirleri ile yakın bir kavramsal ilişki içerisindedir (Pindyck and Rubinfeld, 1991).

Belirli bir dönemde farklı denklemlerden hata terimleri arasındaki korelasyon, eş zamanlı korelasyon olarak bilinmektedir. Eş zamanlı korelasyonun varlığı durumunda, en küçük kareleri kullanarak denklemlerin her birini ayrı ayrı tahmin etmek yerine bütün denklemleri ortak tahmin etmek daha etkin olabilir. Bazen denklemleri bir sistemin parçası olarak görmek, daha iyi bir tahminci elde etmeyi mümkün kılabilir (Harvey, 1989). Uygun ortak tahmin tekniği SUR'dur. SUR tahminci için en küçük karelerden daha az standart hata verebilir.

3. Nonparametrik İstatistik Analizler

Bulanık eşli karşılaştırma yönteminde her bir hedefin ağırlığı 0 ve 1 arasında yer almaktadır. Bu gibi durumlarda parametrik olmayan testlerin, hedef sıralamada öğrencilerin tercihleri arasındaki uyuşmanın kontrolü açısından yerinde olacağı belirtilmektedir. Bunun için ise, Friedman ve Kendall's W testi kullanılmaktadır (Başarır, 2002).

Friedman Testi kullanılarak, bir bloktaki hedeflerin eşit önemli olup olmadıkları belirlenmektedir. Burada her blok, bir öğrencinin tercihlerine göre hedef sıralamasıdır. Bu çalışmada altı hedef dikkate alınmıştır. Her satır altı değer içermektedir ve bunlar bir öğrenciden alınan bilgilerle belirlenen altı hedefin ağırlıklarıdır. Friedman testinin hipotezleri:

H_0 : Öğrencilerin hedeflere verdikleri öncelikler arasında fark yoktur

H_1 : Öğrenciler en az bir hedefi diğerlerine tercih etmektedirler.

Kendall's W istatistiği, genellikle Kendall's uyum katsayısı yerine kullanılmaktadır. Friedman testinin uygulandığı durumlarda kullanılabilir. Kendall's W testinin temel hedefi, blok içerisinde sıralamadaki uyumu ölçmektir. Bu test, Friedman testinin basit bir değişikliğe uğramış halidir. Kendall's W testinin aldığı 0.1, 0.3, 0.5, 0.7, 0.9 değerlerine bakılarak uyumun sırasıyla, çok zayıf, zayıf, orta düzeyde, güçlü ve kesinlikle güçlü olduğunu söylemek mümkündür.

III. Araştırma Bulguları

A. Öğrencilerin Genel Özellikleri

Ankete katılan 379 öğrencinin %50,1'i erkek ve %49,9'u bayandır (Tablo.2). Ankete katılan öğrencilerin %16,1'i 19 yaşından küçüktür. 20–22 yaş arasındaki öğrenciler %58,1 oranındadır. Geriye kalan %25,8 oranındaki öğrenci ise 22 yaşından büyüktür. Mezuniyet notu 1,50–2,49 arasında olanların oranı %1,3'tür. 2,50–3,49 arasında notla liseden mezun olan %16,6, 3,50–4,49 arasında notla liseden mezun olan %51,5 ve 4,50 ve daha yüksek notla liseden mezun olan %30,6 oranında öğrenci mevcuttur. Ankete katılan öğrencilerin şu anki not ortalaması 4 üzerinden 1,49 ve daha az olanların oranı %4,3'tür. 1,50–2,49 arasında not ortalaması olan %32,7 oranında, 2,50–3,49 arasında not ortalaması olan %51,7 oranında ve 3,50 ve daha yüksek not ortalaması olan %11,3 oranında öğrenci mevcuttur. Ailesi 1000TL'den az gelire sahip olan öğrenci %42,3, 1000-1999TL arasında gelire sahip olan öğrenci %39,5, 2000-4999TL arasında gelire sahip olan öğrenci %14,5, 5000-9999TL arasında gelire sahip olan öğrenci %3,2 ve 10000TL ve daha fazla gelire sahip olan öğrenci %0,5 oranındadır.

Tablo 2: Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Fakülte/Yüksek Okula Dağılımı

	Cinsiyet	Yaş	Lise mezuniyet notu					Şu anki not ortalaması					Aile geliri					
			<19	20-22	22+	1,50-2,49	2,50-3,49	3,50-4,49	4,50-5,00+	0-1,49	1,50-2,49	2,50-3,49	3,50+	<1000	1000-1999	2000-4999	5000-9999	10000+
Ziraat	12	10	4	10	8	2	10	9	1	2	13	6	1	5	8	7	1	1
EMYO	6	31	15	13	9	0	5	20	12	2	13	18	4	28	8	1	0	0
Dış Hekim	3	2	0	3	2	0	0	1	4	1	1	3	0	1	2	2	0	0
Mühendislik	23	10	7	17	9	0	6	21	6	0	11	18	4	5	17	9	2	0
GSF	2	5	1	2	4	0	3	3	1	0	2	4	1	1	3	2	1	0
İletişim	2	2	0	4	0	0	1	3	0	0	2	2	0	1	1	2	0	0
Turizm	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0
Eczacılık	4	0	1	1	2	0	0	0	4	0	3	1	0	1	3	0	0	0
Tip	9	4	2	7	4	0	0	3	10	0	1	4	8	3	7	2	0	1
KKEF	51	53	11	63	30	2	11	38	53	6	23	66	9	42	45	13	4	0
FEF	49	41	9	65	16	1	16	55	18	3	31	46	10	47	35	7	1	0
İlahiyat	0	2	0	2	0	0	0	1	1	0	0	1	1	0	2	0	0	0
HYO	1	4	1	4	0	0	1	3	1	0	3	2	0	2	1	2	0	0
SHMYO	2	3	1	3	1	0	2	2	1	0	4	1	0	2	2	1	0	0
ESYO	2	6	0	5	3	0	0	7	1	0	2	4	2	4	3	1	0	0
BESYO	4	3	2	4	1	0	2	4	1	0	1	5	1	5	1	1	0	0
IIBF	15	12	6	14	7	0	5	22	0	1	13	12	1	10	9	5	3	0
Hukuk	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0
Veterinerlik	3	1	0	2	2	0	0	3	1	0	1	2	1	3	1	0	0	0
Frekans	190	189	61	220	98	5	63	195	116	16	124	196	43	160	150	55	12	2
Yüzde	50,1	49,9	16,1	58,1	25,8	1,3	16,6	51,5	30,6	4,3	32,7	51,7	11,3	42,3	39,5	14,5	3,2	0,5

ÖSS'ye bir mesleği hedefleyerek giren 346 öğrencinin %28'i Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi ve %23,7'si Fen Edebiyat Fakültesinde öğrenim görmektedir. ÖSS'ye bir mesleği hedeflemeden giren 33 öğrencinin %24,2'si Fen Edebiyat Fakültesi, %21,2'si Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi ve %15,2'si Ziraat Fakültesinde öğrenim görmektedir. Öğrencilerin %91,3'ü ÖSS'ye girerken bir mesleği hedeflemektedir (Tablo 3).

Tablo 3: Fakülte/Yüksekokula Göre Öğrencilerin ÖSS'ye Girerken Hedeflediği Meslek Olup Olmama Durumu

	Evet	Yüzde	Hayır	Yüzde	Toplam
Ziraat	17	4,9	5	15,2	22
EMYO	35	10,1	2	6,1	37
Diş Hekimliği	4	1,2	1	3,0	5
Mühendis	30	8,7	3	9,1	33
GSF	7	2,0	0	0,0	7
İletişim	3	0,9	1	3,0	4
Turizm	1	0,3	0	0,0	1
Eczacılık	4	1,2	0	0,0	4
Tıp	12	3,5	1	3,0	13
KKEF	97	28,0	7	21,2	104
FEF	82	23,7	8	24,2	90
İlahiyat	2	0,6	0	0,0	2
HYO	5	1,4	0	0,0	5
SHMYO	5	1,4	0	0,0	5
ESYO	6	1,7	2	6,1	8
BESYO	5	1,4	2	6,1	7
IIBF	26	7,5	1	3,0	27
Hukuk	1	0,3	0	0,0	1
Veterinerlik	4	1,2	0	0,0	4
Frekans	346		33		379
Yüzde	91,3	100,0	8,7	100,0	100,0

Ankete katılan öğrencilerden ayda 1–3 arasında kitap okuyanlar %68,6, 4–6 arasında kitap okuyanlar %13,7 ve 7 ve daha fazla sayıda kitap okuyan öğrenci %3,4 oranındadır (Tablo 4). 2006 yılında Yaylalı ve arkadaşlarının Türkiye genelinde üniversite öğrencileriyle yaptıkları çalışmada ders dışı kitap okumayan öğrencilerin oranı %3,4 olarak tespit edilmiştir. Atatürk Üniversitesi öğrencileri arasında bu oran %14,3 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 4: Fakülte/Yüksekokula Göre Öğrencilerin Ayda Der
s Dışı Okuduğu Kitap Sayısı

	Okumuyor	1-3	4-6	7+	Toplam
Ziraat	4	16	2	0	22
EMYO	5	22	9	1	37
Diş Hekimliği	0	5	0	0	5
Mühendislik	4	26	3	0	33
GSF	1	3	3	0	7
İletişim	0	3	0	1	4
Turizm	0	1	0	0	1
Eczacılık	0	2	2	0	4
Tip	2	10	1	0	13
KKEF	16	73	11	4	104
FEF	14	56	15	5	90
İlahiyat	0	2	0	0	2
H YO	1	4	0	0	5
SHMYO	0	4	1	0	5
ESYO	0	7	1	0	8
BESYO	3	3	1	0	7
IIBF	4	19	3	1	27
Hukuk	0	0	0	1	1
Veterinerlik	0	4	0	0	4
Frekans	54	260	52	13	379
Yüzde	14,3	68,6	13,7	3,4	100,0

B. Öğrencilerin Fakülte Tercihindeki Hedeflerinin Ağırlıkları

Öğrencilerin temel olarak “Mutlaka bir yüksek okul okuma”, “Herhangi bir meslek sahibi olmak”, “İsteddiği mesleğe sahip olmak”, “Saygın bir meslek sahibi olmak”, “Yüksek gelirli bir iş sahibi olmak” ve “Kendini, evreni ve bilimi keşfetmek” olmak üzere altı hedefi dikkate alacağı düşünülmüştür. Fakülte tercihi yaparken “Mutlaka bir yüksek okul okuma” amacına Turizm Meslek Yüksek Okulu ve İlahiyat Fakültesi öğrencileri, “Herhangi bir meslek sahibi olmak” amacına Turizm Meslek Yüksek Okulu öğrencileri, “İsteddiği mesleğe sahip olmak” amacına Hukuk Fakültesi öğrencileri en fazla önemi vermektedir. Hemşirelik Yüksek Okulu ve Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencileri “Saygın bir meslek sahibi olmak” amacına, Ziraat Fakültesi, Erzurum Sağlık Yüksek Okulu, Beden Eğitimi Spor Yüksek Okulu ve Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu öğrencileri “Yüksek gelirli bir iş sahibi olmak” amacına en fazla önemi vermektedir. “Kendini, evreni ve bilimi keşfetmek” amacına en fazla önemi Eczacılık Fakültesi öğrencileri vermektedir (Tablo 5).

Friedman testi, birbiri ile ilişkili iki ya da daha fazla değişkene ait dağılımların karşılaştırılarak dağılımlar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek hedefi ile kullanılır. Diğer bir anlatım ile bir örneklemin tekrarlanan ölçümleri arasında fark olup olmadığı test edilir. Öğrencilerin

fakülte tercih hedefleri arasında fark olup olmadığı Friedman testi ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda (Friedman testi $p < 0.01$ için anlamlıdır) fakülte tercih hedefleri arasında fark olduğu belirlenmiştir.

Tablo 5: Öğrencilerin Kayıtlı Oldukları Fakülte/Yüksek Okula Göre Fakülte/Yüksek Okul Tercihlerinde Etkili Olan Hedeflerin Ağırlıkları

	Mutlaka bir yüksek okul okumak	Herhangi bir meslek sahibi olmak	İstedığı mesleğe sahip olmak	Saygın bir meslek sahibi olmak	Yüksek gelimli bir iş sahibi olmak	Kendini, evreni ve bilimi keşfetmek
Ziraat	0.41	0.35	0.43	0.56	0.60	0.36
EMYO	0.34	0.31	0.54	0.55	0.49	0.41
Diş Hek.	0.26	0.41	0.48	0.51	0.56	0.42
Mühendislik	0.33	0.31	0.50	0.49	0.55	0.47
GSF	0.30	0.28	0.58	0.63	0.50	0.43
İletişim	0.50	0.35	0.55	0.48	0.50	0.35
Turizm	0.62	0.46	0.44	0.56	0.40	0.21
Eczacılık	0.34	0.31	0.53	0.44	0.47	0.58
Tıp	0.31	0.28	0.57	0.51	0.52	0.48
KKEF	0.35	0.30	0.56	0.52	0.51	0.48
FEF	0.38	0.31	0.51	0.51	0.50	0.51
İlahiyat	0.62	0.37	0.56	0.38	0.33	0.37
HYO	0.40	0.18	0.50	0.62	0.57	0.48
SHMYO	0.25	0.31	0.41	0.58	0.58	0.53
ESYO	0.40	0.31	0.38	0.53	0.60	0.49
BESYO	0.25	0.21	0.57	0.57	0.58	0.47
IIBF	0.34	0.33	0.53	0.54	0.55	0.42
Hukuk	0.52	0.37	0.65	0.47	0.35	0.28
Veterinerlik	0.41	0.41	0.49	0.50	0.46	0.37

Hazırlık sınıfındaki öğrenciler fakülte tercihi yaparken “İstedığı mesleğe sahibi olmak”, bir ve üçüncü sınıftaki öğrenciler fakülte tercihi yaparken “İstedığı mesleğe sahibi olmak” ve “Saygın bir meslek sahibi olmak” amacına en fazla önemi verirken, iki, dört, beş ve altıncı sınıftakiler en fazla önemi “Yüksek gelimli iş sahibi olmak” amacına vermektedirler. Hazırlık sınıftaki öğrenciler fakülte tercihi yaparken en az önemi “Kendini, evreni ve bilimi keşfetmek” amacına, diğer sınıflardaki öğrenciler ise “Herhangi bir mesleğe sahip olmak” amacına en az önemi vermektedirler (Tablo 6).

Tablo 6: Öğrencilerin Sınıflarına Göre Fakülte/Yüksek Okul Tercihlerinde Etkili Olan Hedeflerin Ağırlıkları

Sınıf	Mutlaka bir yüksek okul okumak	Herhangi bir meslek sahibi olmak	İsteddiği mesleğe sahip olmak	Saygın bir meslek sahibi olmak	Yüksek gelirli bir iş sahibi olmak	Kendini, evreni ve bilimi keşfetmek
Hazırlık	0.39	0.30	0.63	0.58	0.40	0.23
1. Sınıf	0.37	0.32	0.52	0.52	0.51	0.44
2. Sınıf	0.34	0.29	0.52	0.52	0.54	0.49
3. Sınıf	0.35	0.32	0.53	0.53	0.52	0.46
4. Sınıf	0.36	0.30	0.52	0.52	0.53	0.48
5. Sınıf	0.34	0.29	0.53	0.50	0.55	0.47
6. Sınıf	0.40	0.26	0.43	0.51	0.61	0.57

Meslek lisesinden mezun olan öğrenciler fakülte tercihi yaparken “İsteddiği mesleğe sahibi olmak”, normal lise ve süper liseden mezun olanlar “Saygın bir meslek sahibi olmak”, Anadolu lisesinden mezun olanlar “Yüksek gelirli iş sahibi olmak” ve Fen lisesinden mezun olanlar ise “Kendini, evreni ve bilimi keşfetmek” amacına en fazla önemi vermektedirler. Mezun oldukları lise fark etmeksizin öğrenciler “Herhangi bir mesleğe sahip olmak” amacına en az önemi vermektedirler (Tablo 7).

Tablo 7: Öğrencilerin Mezun Oldukları Lise Türüne Göre Fakülte/Yüksek Okul Tercihlerinde Etkili Olan Hedeflerin Ağırlıkları

Mezun olunan lise türü	Mutlaka bir yüksek okul okumak	Herhangi bir meslek sahibi olmak	İsteddiği mesleğe sahip olmak	Saygın bir meslek sahibi olmak	Yüksek gelirli bir iş sahibi olabilmek	Kendini, evreni ve bilimi keşfetmek
Meslek Lisesi	0.35	0.31	0.55	0.53	0.51	0.44
Lise	0.37	0.30	0.52	0.53	0.52	0.47
Süper Lise	0.35	0.33	0.51	0.53	0.50	0.47
Anadolu Lisesi	0.35	0.32	0.51	0.52	0.55	0.46
Fen Lisesi	0.31	0.24	0.56	0.46	0.51	0.64

Öğrencilerin liseden mezun oldukları bölüme göre fakülte tercih amaçlarına bakıldığında; sayısal bölümden mezun olan öğrenciler “Yüksek gelirli iş sahibi olmak”, sözel bölüm ve diğer bölümlerden mezun olan öğrenciler “İsteddiği mesleğe sahibi olmak” ve eşit ağırlık bölümünden mezun olanlar ise “İsteddiği mesleğe sahibi olmak” ve “Saygın bir meslek sahibi olmak” amacına en fazla önemi vermektedirler. Öğrenciler lisede hangi bölümden mezun olursa olsun fakülte tercihinde “Herhangi bir mesleğe sahip olmak”

amacına en az önemi vermektedirler (Tablo 8).

Tablo 8: Öğrencilerin Liseden Mezun Oldukları Bölüme Göre Fakülte/Yüksek Okul Tercihlerinde Etkili Olan Hedeflerin Ağırlıkları

Liseden mezun olunan bölüm	Mutlaka bir yüksek okul okumak	Herhangi bir meslek sahibi olmak	İstediği mesleğe sahip olmak	Saygın bir meslek sahibi olmak	Yüksek gelirli bir iş sahibi olabilmek	Kendini, evreni ve bilimi keşfetmek
Sayısal	0.36	0.31	0.51	0.52	0.53	0.48
Sözel	0.39	0.31	0.55	0.51	0.49	0.43
Eşit Ağırlık	0.33	0.31	0.54	0.54	0.53	0.42
Diğer	0.36	0.25	0.64	0.55	0.42	0.38

Gündüz öğrenim gören öğrenciler “İstediği mesleğe sahibi olmak”, gece öğrenim görenler ise “Saygın bir meslek sahibi olmak” amacına en fazla önemi verirken her iki öğrenimdeki öğrenciler “Herhangi bir mesleğe sahip olmak” amacına en az önemi vermektedirler (Tablo 9).

Tablo 9: Öğrencilerin Öğrenim Türüne Göre Fakülte/Yüksek Okul Tercihlerinde Etkili Olan Hedeflerinin Ağırlıkları

Gündüz/gece öğretim	Mutlaka bir yüksek okul okumak	Herhangi bir meslek sahibi olmak	İstediği mesleğe sahip olmak	Saygın bir meslek sahibi olmak	Yüksek gelirli bir iş sahibi olabilmek	Kendini, evreni ve bilimi keşfetmek
Gündüz	0.36	0.31	0.53	0.52	0.52	0.46
Gece	0.36	0.31	0.49	0.53	0.52	0.47

C. Öğrencilerin Fakülte Tercihlerini Belirleyen Hedefleri

Bulanık eşli karşılaştırma sürecine uygun olarak öğrencilerden verilen altı hedefi karşılaştırmaları istenmiştir. Bulanık eşli karşılaştırma yöntemi bu hedeflerin sırlanmasını ve ağırlıklarının hesaplanmasını sağlamıştır.

Öğrenciler fakülte tercihlerini yaparken en çok önemi “Saygın bir meslek sahibi olmak” hedefine vermektedirler. Daha sonra sırasıyla; “Yüksek gelirli bir iş sahibi olmak”, “İstediği mesleğe sahip olmak”, “Kendini, evreni ve bilimi keşfetmek” ve “Mutlaka bir yüksek okul okumak” gelmektedir. Fakülte tercihi yaparken öğrenciler “Herhangi bir meslek sahibi olmak” hedefine en az önemi vermektedirler (Tablo 10).

Tablo 10: Öğrencilerin Fakülte/Yüksek Okul Tercih Amaçlarının Ağırlıkları

Mutlaka bir yüksek okul okumak	0.35747326
Herhangi bir meslek sahibi olmak	0.30899368
İstedığı mesleğe sahip olmak	0.52178305
Saygın bir meslek sahibi olmak	0.52544274
Yüksek gelirli bir iş sahibi olmak	0.52199118
Kendini, evreni ve bilimi keşfetmek	0.46331775

SUR modeli daha etkin tahmin elde edilmesini sağladığı için öğrencilerin fakülte/yüksek okul tercih hedefleri etkileyen faktörler SUR modeli ile tahmin edilmiştir (Tablo 11). Çalışmada istatistiki açıdan anlamlı bulunan değişkenler yorumlanmıştır.

Bu analizin sonuçlarına göre; öğrencilerin mutlaka bir yüksek okul okumaya verdikleri önem düzeyi aynıdır.

Ziraat Fakültesi ve Diş Hekimliği öğrencileri diğer fakültelere göre herhangi bir meslek sahibi olmayı daha fazla istemektedirler.

20–22 yaş arasındaki öğrenciler diğer öğrencilere göre istediği mesleğe sahip olmaya daha fazla önem vermektedir.

Babanın eğitimi arttıkça öğrencilerin istediği mesleğe sahip olma arzusu artmaktadır.

Aile geliri arttıkça istediği mesleğe sahip olma isteği azalmaktadır.

Öğrenciler bir ay içerisinde ders dışında okudukları kitap sayısı arttıkça istediği mesleğe sahip olma arzusu artmaktadır.

Gündüz öğretimde okuyan öğrenciler gece öğretimde okuyanlara nazaran daha fazla istediği mesleğe sahip olmayı arzulamaktadır.

Ziraat fakültesi öğrencileri diğer fakültelerdeki öğrencilere nazaran istediği mesleğe sahip olma arzusu azalmaktadır.

Lise sayısal alandan mezun olan öğrencilerin istediği mesleğe sahip olma arzusu azalmaktadır.

Yaşı 22'den büyük olan öğrenciler saygın bir meslek sahibi olmaya diğer öğrencilerden daha fazla önem vermektedirler.

Ziraat fakültesi öğrencileri diğer fakültelerdeki öğrencilere nazaran yüksek gelirli bir işe sahip olmayı daha çok istemektedirler.

Fen ve Anadolu Lisesinden mezun olan öğrenciler diğer liselerden mezun olanlardan daha fazla yüksek gelirli bir iş sahibi olmayı arzulamaktadırlar.

Üniversite not ortalaması yükseldikçe öğrencilerin kendini, evreni ve bilimi keşfetmek istekleri artmaktadır.

Ziraat fakültesi öğrencilerinin diğer fakültelerdeki öğrencilere nazaran kendini, evreni ve bilimi keşfetmek istekleri daha azdır.

Lise sayısal alandan mezun olan öğrencilerin kendini, evreni ve bilimi keşfetmek istekleri daha fazladır (Tablo 11).

Tablo 11: Öğrencilerin Fakülte/Yüksek Okul Hedeflerini Etkileyen Faktörler

	Mutlaka Bir Yüksek Okul Okumak (Std.Hata)	Herhangi Bir Meslek Sahibi Olmak (Std.Hata)	İstedığı Mesleğe Sahip Olmak (Std.Hata)	Saygın Bir Meslek Sahibi Olmak (Std.Hata)	Yüksek Gelirli Bir İş Sahibi Olabilmek (Std.Hata)	Kendini, Evreni Ve Bilimi Keşfetmek (Std.Hata)
Sabit	0.1618 (0.0274)	0.1346 * (0.0189)	0.1507 * (0.0253)	0.1728 * (0.0189)	0.2136 * (0.0214)	0.1604 * (0.0259)
Sınıf	0.00156 (0.00326)	-0.00205 (0.00225)	0.00056 (0.00300)	-0.00214 (0.00225)	0.00253 (0.00254)	0.00346 (0.00308)
Yaş Kategorisi 2 (20-22 Yaş=1)	-0.0057 (0.0101)	-0.0054 (0.0070)	0.0280 * (0.0093)	0.0086 (0.0070)	-0.0086 (0.0079)	-0.0132 (0.0095)
Yaş Kategorisi 3 (>22 Yaş=1)	-0.0122 (0.0126)	-0.0013 (0.0087)	0.0156 (0.0116)	0.0164 * (0.0087)	-0.0089 (0.0098)	-0.0146 (0.0119)
Babanın Eğitimi (Yıl)	-0.0034 (0.0026)	-0.0010 (0.0018)	0.0058 * (0.0024)	-0.0016 (0.0018)	0.0007 (0.0020)	0.0009 (0.0025)
Annenin Eğitimi(Yıl)	0.00116 (0.00193)	-0.00060 (0.00134)	-0.00127 (0.00178)	-0.00135 (0.00133)	-0.00231 (0.00151)	0.00106 (0.00183)
Ailenin Geliri(Tl/Ay)	-0.0005 (0.0043)	-0.0025 (0.0030)	-0.0067 * (0.0040)	0.0045 (0.0030)	0.0027 (0.0034)	0.0002 (0.0041)
Üniv/böl. Seçi. reh. hiz. alma	-0.00703 (0.00724)	-0.00365 (0.00501)	0.00548 (0.00668)	0.00467 (0.00499)	-0.00085 (0.00565)	0.00153 (0.00685)
Danışmanlık hiz. alma	0.00497 (0.00912)	-0.00087 (0.00631)	-0.00410 (0.00842)	0.00200 (0.00629)	-0.00770 (0.00712)	0.00622 (0.00863)
Şu Anki Not Ortalaması	0.0000 (0.0000)	0.0000 (0.0000)	0.0000 (0.0000)	0.0000 (0.0000)	0.0000 (0.0000)	0.0001 * (0.0000)
ÖSS'ye girerken meslek hedefi	-0.01673 (0.01195)	0.00695 (0.00827)	0.00683 (0.01103)	0.00674 (0.00824)	-0.01245 (0.00933)	0.00617 (0.01131)
Lise mezuniyet notu	0.00002 (0.00558)	-0.00117 (0.00386)	0.00217 (0.00515)	0.00198 (0.00385)	-0.00335 (0.00435)	-0.00454 (0.00528)
Ayda Ders Dışı Kitap	-0.0001 (0.0001)	-0.0001 (0.0001)	0.0003 * (0.0001)	0.0000 (0.0001)	-0.0001 (0.0001)	0.0000 (0.0001)
Gündüz Eğitimi	-0.0029 (0.0079)	-0.0029 (0.0055)	0.0196 * (0.0073)	-0.0060 (0.0055)	-0.0035 (0.0062)	-0.0016 (0.0075)
Fakülte 1 (Tıp=1)	-0.01392 (0.01937)	-0.00529 (0.01341)	0.01900 (0.01788)	-0.00473 (0.01336)	-0.01067 (0.01513)	-0.01057 (0.01833)
Fakülte 3 (Ziraat=1)	0.0194 (0.0152)	0.0183 * (0.0105)	-0.0275 * (0.0140)	0.0154 (0.0105)	0.0229 * (0.0119)	-0.0542 * (0.0144)
Fakülte 4 (Diş Hek=1)	-0.0344 (0.0292)	0.0407 * (0.0202)	-0.0180 (0.0270)	-0.0046 (0.0202)	0.0078 (0.0228)	-0.0271 (0.0277)
Lise (Fen-Anadolu Lise=1)	0.0001 (0.0092)	0.0032 (0.0064)	-0.0060 (0.0085)	-0.0009 (0.0064)	0.0125 * (0.0072)	0.0018 (0.0088)
Lise Mezuniyet (Sayısal =1)	0.0007 (0.0081)	-0.0011 (0.0056)	-0.0206 * (0.0075)	-0.0002 (0.0056)	0.0062 (0.0063)	0.0287 * (0.0077)
Log Likelihood	518.6759	658.2642	549.0076	659.4346	612.4034	539.5955

Standart hata değerleri parantez içerisinde gösterilmiştir.

* 0.01 istatistikî anlamlılığı göstermektedir.

IV. Sonuç Ve Değerlendirme

Bu çalışmada, Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin fakülte/yüksek okul tercihlerini belirleyen hedeflerinin ağırlıkları Bulanık Eşli Karşılaştırma yöntemiyle belirlenmiştir. Analiz sonucunda, öğrencilerin fakülte tercihlerini yaparken en çok önemi “Saygın bir meslek sahibi olmak” hedefine verdikleri tespit edilmiştir. Daha sonra sırasıyla; “Yüksek gelirli bir iş sahibi olmak”, “İstedığı mesleğe sahip olmak”, “Kendini, evreni ve bilimi keşfetmek” ve

“Mutlaka bir yüksek okul okumak” geldiği belirlenmiştir. Fakülte tercihi yaparken öğrenciler “Herhangi bir meslek sahibi olmak” hedefine en az önemi verdikleri tespit edilmiştir.

Öğrencilerin fakülte/yüksek okul tercihlerini belirleyen hedeflerini etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla SUR analizi kullanılmıştır. SUR analizine göre; öğrencilerin mutlaka bir yüksek okul okumaya verdikleri önem düzeyinin aynı olduğu tespit edilmiştir.

Ziraat Fakültesi ve Diş Hekimliği öğrencilerinin diğer fakülte öğrencilerine göre herhangi bir meslek sahibi olmayı daha fazla istedikleri belirlenmiştir.

Gündüz öğretimde okuyan öğrenciler gece öğretimde okuyanlara nazaran istediği mesleğe sahip olmayı daha fazla arzularken Ziraat Fakültesi öğrencilerinin diğer fakülte öğrencilerine nazaran, istediği mesleğe sahip olmayı daha az arzuladıkları tespit edilmiştir.

Ziraat fakültesi öğrencilerinin diğer fakültelerdeki öğrencilere nazaran yüksek gelirli bir işe sahip olmayı daha çok istedikleri belirlenmiştir.

Üniversite not ortalaması yükseldikçe öğrencilerin kendini, evreni ve bilimi keşfetmek isteklerinin arttığı tespit edilmiştir.

Ziraat fakültesi öğrencilerinin diğer fakültelerdeki öğrencilere nazaran kendini, evreni ve bilimi keşfetmek istekleri daha az olduğu bulunmuştur.

Çalışma sonucunda, Atatürk Üniversitesinde her bir fakültenin öğrencileri tarafından hangi amaçla tercih edildiği ortaya konulmuştur. Bu sonuçlar, Atatürk Üniversitesinin tanıtım çalışmalarında izleyeceği stratejilerin temelini oluşturacaktır. Ayrıca Atatürk Üniversitesindeki hem öğretim üyeleri ve hem de fakülte yönetimleri, öğrencilerin öncelikli hedefleri doğrultusunda eğitime yön verebileceklerdir. Bu durum dikkate alınarak öğrencilerin derslerinde başarılı olabilmesi ve eğitim gördükleri bölümü ve mesleklerini benimsemeleri için çeşitli uygulamalar kolaylıkla yapılabilecektir.

Kaynaklar

Anonim, 1993. Hacettepe Üniversitesi Yurt Araştırması: Hacettepe Üniversitesi Merkez ve Beytepe Yurtlarında Kalan Öğrencilerin Sosyal ve Demografik Özellikleri ve Üniversiteye İlişkin Sorunları, Hacettepe Üniversitesi Basımevi, Ankara.

Anonim, 2008a. Meslek Seçimi. (Erişim Tarihi: 30.12.2008)

http://www.psikoloji.evi.com/index.php?option=com_content&task=view&id=159&Itemid=33

Anonim, 2008b. Tercih Yaparken Dikkat Edilecek Noktalar. (Erişim Tarihi: 30.12.2008) <http://www.izmir.edu.tr/tr/takvim/tercih/tercih.html>

Anonim, 2009. Student Profile 2007-2008, Iowa State University. (Erişim Tarihi: 30.04.2009) <http://www.ir.iastate.edu/PDFfiles/2007-2008%20Student%20Profile.pdf>

- Anonim, 2009. Eğitim Nedir? <http://www.ozelnaciakdogankoleji.k12.tr/seminer.htm>
- Başarır A., 2002. Multidimensional Goals of Farmers in the Beef Cattle and Dairy Industries, PhD Dissertation, Louisiana State University, Department of Agricultural Economics and Agribusiness, Louisiana.
- Basarır A., and Gillespie M. J., 2003. Goals of Beef Cattle and Dairy Producers: A Comparison of the Fuzzy Pair-Wise Method and Simple Ranking Procedure. Selected Paper Prepared for Presentation at the Southern Agricultural Economics Association Annual Meeting, Mobile,AL February 1-5.
- Dökmen, Ü. (1992). *T.C. Yükseköğretim Kurulu Öğrenci Seçme Ve Yerleştirme Merkezi, Kuruluşu, Gelişmesi, Çalışması*. Ankara, ÖSYM Yayınları.
- Ekici, G., 2005. Lise Öğrencilerinin Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 28: 82-90
- Günden, C., ve Miran B., 2007. Bulanık Eşli Karşılaştırma Yöntemiyle Çiftçilerin Amaç Hiyerarşisinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. Akdeniz Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Dergisi 20(2), Sy: 183-191, Antalya.
- Günden, C., Miran B., Karahan Uysal, Ö. and Kenanoğlu Bektaş, Z., 2008. An Analysis of Consumer Preferences for Information Sources on Food Safety by Using Fuzzy Pair-wise Comparison, Southern Agricultural Economics Association Annual Meeting, Dallas.
- Harvey, A.C., 1989. Forecasting, Structural Time Series Models, and the Kalman Filter, Cambridge University Press, New York.
- Kane, T.J., 1994. College Entry by Blacks Since 1970: The Role of College Costs, Family Background and The Results to Education, Journal of Political Economy, Vol:102, No:51, 878-911.
- Mazmanoğlu, A., 1979. Faktör Analizi ve Bilgisayarda Modern Faktör Analizi Yöntemlerinin Kullanımı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi, İstanbul.
- Miran, B., 2003. Temel İstatistik. Ege Üniversitesi Basımevi, Bornova, İzmir. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi 1999. Öğrenci Seçme Sınavı Kılavuzu. Ankara: Meteksan Anonim Şirketi.
- Özbey, Ö. 2007. Çocuk Eğitiminde Yapılan Hatalar. İnkılap Yayınevi. İstanbul.
- Pindyck, R.S. and Rubinfeld D.L., 1991. Econometric models and economic forecasts (3rd ed.), McGraw-Hill, New York.
- Tanıkan, K., Tuncel, F., Sunay, H. 2002. Ankara'daki Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Okullara Giriş Nedenleri Ve Mesleki Beklentileri. 7. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 27-29 Ekim 2002, Antalya.

- Tavşancıl, E., 1988. Lise Tür ve Kolunun Yüksek Öğretimde Akademik Başarıya Etkisi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Togeson, W.S., 1958. Theory and Methods of Scaling. New York: John Wiley and Sons.
- Yaylalı, M., Oktay, E., Özen, Ü., Akan, Y., Özer, H., Kızıltan, A., Naralan, A., Doğan, E.M., Özçomak, M.S., Aktürk, E., 2006. Üniversite Gençliğinin Sosyo-Ekonomik Profili Araştırması, Atatürk Üniversitesi Yayın No:955, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayın No:109, Araştırma Seri No:93, Erzurum.
- Zadeh, L.A., 1965. Fuzzy Sets, Information and Control, 8, 338-353.